

Inserati se sprejemajo in velja trisporna petič-vrsta: 8 kr. če se tiska enkrat, 12 kr. če se tiska dvakrat, 15 če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvu (administracija) in ekspedicijska, Poljanska cesta h. št. 32.

Vredništvu

je na Poljanski cesti h. št. 32.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . .	15 gl. — kr
Za pol leta . . .	8 " — "
Za četrt leta . . .	4 " — "
Za en mesec . . .	1 " 40 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . .	13 gl. — kr
Za pol leta . . .	6 " 50 "
Za četrt leta . . .	3 " 30 "
Za en mesec . . .	1 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. več na leto.

Posamezne šteč. veljajo 7 kr.

Izhaja vsak dan, izveniši nedelje in praznike, ob 1/2 popoldne.

Živio, predno zima prikima!

„Goste megle že temnijo

Malo prej še krasni gaj,

Znamnja tužna se množijo:

Vse nam kaže zimo zdaj“.

Zima se bliža. To se ne da tajiti. Povsod so žalostna znamenja, ki nam jo nepreklicljivo napovedujejo, po poljih in po gozdih, po vrtilih in po travnikih, po dolih in po hribih. Gole planjave so takoč reko široka pospravljena cesta, in brezlistnata drevesa na okrog so kakor brezštevilne zastave za sprejetja „zimskega kralja“.

Pa ne mislimo tu slikati niti zime, niti nezaželenega prihoda njenega. Opozoriti le hočemo na neka znamenja, ki nam v našem ožjem domačem življenji še vse bolj sree stiskajo kakor po hribih se plazeče in mrzli sneg obetajoče mračne megle. Zima mora priti tako ali tako vsako leto, zaspanost v narodovem življenji pa bi ne smela nikdar se prikraati. Ko bi se gorkega poletja ne spominjali, bi se nam tudi zima ne zdela tako pusta; zato se nam tudi odnehljivo pojemanje v narodnih naporih tem pustejše zdi, ker se nam vidi, da se skor nič ne premakujemo naprej, nemara da se še sem ter tje celó nazaj, kajti v narodnem oziru ne naprej hiteti, se pravi zastajati. Ali se ne kažejo tudi med nami znamenja nekakšne narodne zime?

Ali se še spomnite, kako smo pred nekaterimi meseci, — ko je bilo še vroče poletje, — gnali in „živio!“ vpili? kako smo veselja poskakovali, prijateljem na okrog radostno ponavljali in oznanovali, da se je magistrat ljubljanski ves prelevil, da je zdaj spet naš? da je bela Ljubljana naša? in da je deželni zbor naš? in da je deželni odbor naš? in da je deželni solski svet naš? in kdo si védi, kaj

je vse naše?! — Ali še veste, kako smo se krasno oblekli, kako vse prelepo okinčali, ko so prišli presvitli cesar nas obiskat? Kako so mogočni „živio!“ prevpivali vse druge glasove? Menda še niste pozabili, kakšne upe smo si delali, kakšne nade gojili — za milo nam slovenščino?

Pa pogledajte in poslušajte zdaj! Koliko se je predručilo? Kje so odločni možje, ki bi se slovenščine posluževali v pomenkih in v govorih, v spisovanji in vradovanji ter povsod tam, kjer bi se je postavno smeli in rodoljubno morali? Ali jo resno zahtevajo od družih tam, kjer bi jo po pravici, po postavi, po sklepih smeli in morali?

Nikar se ne motimo: preveč smo postali popustljivi, preveč zaspani in mrtvi; o narodnem navdušenju, o požrtovalnem domoljubju ni dokaj sledi. Spominjamo se, kakšen ogenj je gorel v prsih naših ranjelih rodoljubov, katerim spominjke stavimo ali saj nabiramo za-nje; imena so dovolj znana. Zdaj pa je videti nekako zaspano v krogih, kjer bi pričakovali bliskovito žarečega plemena. In vendar se zdaj ni bati tako hude narodne vojske, da bi bil kateri „ubit“ v njej, k večemu „ranjen“ bi utegnil kateri kaj biti, da bi ne mogel morda tako hitro na vzgor hoditi. Toda od svojih boriteljev želimo, da bodo vselej bolj gledali na rane zakasnjene narodnosti, kakor na lastne rane v narodni borbi.

Še zmiraj se opazuje, ne vemo kako to, prevelika bojazen, skor da — sramožljivost pri mnogih, da si ne upajo s svojo narodnostjo prav na dan. Menimo, da kdor svoj materni jezik v resnici ljubi, z vnetim sreem ljubi, se ne bode, kakor plašljiv zajec, vsake malenkosti prestrašil. Saj je domoljubje reč, ki se tako sama ob sebi razume, da se ga pač ni treba pred nikomur sramovati, ali pa bati

se koga zato. Ali svoje matere in njene govorice naj bi se Slovenec sramoval? ali bal se govoriti, kakor ga je mati učila?! — Le poglej, kako se ponajajo drugi olikani narodi s svojo materinščino. Menijo, da cel svet mora znati njihov jezik; kolikrat se pa mi v ptuji družbi ponosno pobahamo s svojo materinščino?

Če že ne zahtevamo, da bi se med nami živeči Nemci in drugi našega jezika morali naučiti, vsaj toliko poguma smemo zahtevati, da se naši možaki (o ženskah je bilo v tem oziru že mnogokrat govorjenje) ne bodo prestrašili, če je med poslušalci kdo, ki ne zna še dobro našega jezika, ter bi zavoljo njega brž poskrili domače strune in le na tuje jeli udarjati. — Kaj pomagajo trobojnice na strehi čitalnični ali na drugih poslopjih, če pa ni govorenja, če ni pisanja, če ni občenja slovenskega? To je dim brez plamtečega ognja, to je tisti brezvspešni živio! ki se zvečer glasno razlega, potlej pa brez sadu po zraku razprši. „Živio!“ naj ne bo tolikanj v ustih, ampak v djanji: „živio!“ se lepše vidi, nego sliši!

Naj se nam nikar ne zamerijo taki opomini, ki se sicer že itak razumejo, a vendar niso brez potrebe.

Če se sami ne bomo priganjali in vneli, drugi nas gotovo ne bodo. Zima sama pride, skor ne vemo kdaj; le nekoliko se ozračje ohladi, narava z delom preneha, pa je zima tukaj — nobeno zdihovanje je ne prepodi, tako tudi mrzlota v javnem življenji popači narodno zavest in nenadoma utegne priti zima, ktere ne prežene še tako glasán „živio!“ posameznika.

Kar je bil zadnji deželni zbor, smo postali čedalje bolj nezaupni. Naj tudi verjamemo, da je bilo postopanje naših pravo in najbolj

Listek.

Terminologija za rokodelce.

Velike zasluge si je pridobila „Slovenska Matica“ po izdaji svoje znanstvene terminologije za naše razumnštvo. Nič manjih zaslug bi se pa ne vdeležila, ko bi se odločila za izdajo rokodelskega izrazoslovja ali terminologije. Naš narod se je vže davno probudil iz tiste vmemarnosti, v kateri mu je bilo vse jedno, ali so mu rokodelci donašali nemške ali laške račune. Dotični gospodar je račun sprejel in plačal, za vse drugo se ni brigal. Dandanes je to drugače. Naše ljudstvo od rokodelcev večkrat vže slovensko pisane račune zahteva in rokodelci jih tudi pišejo. Ker so pa rokodelci iz raznih vetrov v Ljubljani združeni, in račun vsak po svoji pameti sestavlja in reči, ki jih je popravil ali pa iz novega naredil,

tako imenuje, kakor je v njegovem kraju navada, se mnogokrat primeri, da v splošnosti ni prave edinosti. Želeti bi bilo, da bi se strokovnjaki vseh rokodelstev zbrali in določili edino merodajne besede ali termine vsak iz svojega stroka v našem jeziku, ktere naj bi potem kak slovenski jezikoslovec vredil in „Matica Slovenska“ ali ktera koli družba naj bi jih na svitlo dala in založila. Nedvomno bi pri tem dobro opravila, kajti kolikor je rokodelcev v Ljubljani in teh ravno ni majhino število, gotovo bi se vsak na jeden iztisek iz srea rad naročil. Pa ne le samo rokodelci, temveč tudi drugi Slovenci segali bi pridno po knjižici, ki bi jim povsodi bila vgodno in pravo vodilo.

Za izraze tistih rokodelcev, ki niso naše gore listi, in so se iz ptujega k nam presadili, naj bi se vzela terminologija iz družih slovenskih jezikov in za naš jezik določila. — Naši rokodelci imajo mnogo dobre volje in bi se

najraje čistih in pravih slovanskih izrazov pri svojem opravilu posluževali. Koliko mojstrov in pomočnikov nam je že tožilo, kako bridko da svoje terminologije pogrešajo, ker so vsled dolgoletnega nemčevanja skoraj vsi rokodelski izrazi grdo popačeni, tako da se jih rokodelci sami sramujejo imenovati.

Za vsako reč, ki se je pri nas izumila, imajo v dotičnem kraju tudi pošteno slovensko ime; le ponj je treba, pa je. Čim dalje smo od mesta med prostim narodom, tim čisteje je zaklad domačih besed, ki se bo v tem smislu nabiral. Truda in znoja seveda se ne smemo bati, kajti ta je pri vsakem vspešnem delu. Da pa s takim podvzetjem vrlo vstrežemo našim rokodelcem in v javnem življenji napravimo velik red, tega smemo biti si svēsti. Ako z začetka drugače ne gre, naj se določi kako mesto, ali kaka oseba, kateri naj bi rodoljubi, ki bi se lotili težavnega posla nabiranja rokodelskih izrazov za orodja in opravila, do-

hasno gledé posebnih okoliščin; toliko vendar smemo pričakovati, da za „mir“ jim še to ne bode veljalo, k večjemu za „pomirje“, o katerem nasprotniki sami prav ne vejo, kako bi sodili. Vojске še ne bo tako hitro konec, če si hočemo zagotoviti res častni mir; toraj je treba porabiti o pravem času in kar moč zdatno svoj položaj — težko priborjeno trdnjavo narodne večine.

Pomnite toraj voditelji slovenskega naroda: ognjišče narodno vam je postavljeno, a glejte, da ne ostane gledé narodnosti — mrzel „šparherd“!

Politični pregled.

V Ljubljani, 6. novembra.

Avstrijske dežele.

Državni zbor snide se 4. decembra. Že v prvi seji pride na vrsto finančni razvoj (ekspozé) in poddržavljenje Franc-Josipove in pa Plzenj-Priesenske železnice. Imeli bomo toraj za leto 1884 v finančnem proračunu provizorij, ki bode skoraj ves čas do Božiča za se tirjal. Državni zbor sešel se bode letos že v novi zbornici in se polagoma že priprave zanj delajo. Z otvorjenjem zbornice vložil se bo za jedno svršnik.

Osrednje nadzorništvo za pošte in telegraf vstanovilo se bo na Dunaji po vzoru osrednjega nadzorništva za avstrijske železnice.

Iz vseučilišča na Dunaji. Profesor Lorene je ustavil svoje predavanje do danes, 7. t. m.; na durih njegove sobe št. 42 je bilo brati, da gre zaradi nujnih opravkov na potovanje, in da mu je slavno dekanstvo za to podelilo postavni odpust in da bode nadaljeval svoje predavanje prihodnjo sredo. — 3. t. m. je bilo mirno na vseučilišču, nekaj se jih je bilo zbralo pred dvorano dr. Maassna, a po besedah profesorja Exnerja so se razšli. Prof. dr. Unger je imel prvo predavanje, a brez smeha tukaj ni bilo, ker je gospod profesor poslušalce nagibal na to. Pri začetku svojega govora je izrazil veselje nad lepimi prostori, v katerih mu bode sedaj učiti, mimo bivših, zaduhlih sob v prejšnjem poslopju. Med svojim govorom je potem večkrat zašel v politiko. Občno veselost je zbudil, ko je rekel: dandanes vse govori o solidarnosti (eden za vse in vsi za enega), beremo, da je vlada solidarna, da so narodi, Čehi, Hrvatje in Slovani solidarni, ali pa vse to ni na škodo solidnosti Avstrije, je drugo vprašanje. Ta prestop na politično polje je vse v smeh pripravil, a profesor se je izgovarjal, da politikovanja ne more popolnoma opustiti.

Iz delegacij. Budgetni odsek delegacij dežel zastopanih v državnem zboru, je imel danes sejo, v kateri se je obravnavalo o rednih in izrednih potrebščinah, potem o naknadnem

pošiljali svoje zbirke. Delo je krasno, opravila pa čez glavo, toraj prijatelji našega slovstva, na noge vsak po svojem okraju okoli ključarjev, mizarjev, kovačev, krojačev, čevljarjev, urarjev, usnarjev, sodarjev, vozarjev itd. Vsak naj skrbno nabira domače izraze za opravila in orodje ter zbirko tako dolgo hrani, da se določi oseba, ktera naj bi osredje vsega delovanja postala. Tej osebi naj bi se zbirke pošiljale. Stvar je premisleka vredna, naj pa še kdo drug kaj zine o njej. *)

*) Po naših mislih dalo bi se to doseči po bolj kratki poti. Gosp. profesor M. Pleteršnik ima v delu slovensko-nemški slovar Wolfv in v rokah dotično tvarino. Naj bi se dovolilo, da se iz nje omenjena terminologija izpiše morebiti po družinskih katoliške rokodelske družbe, ktero naj bi kak izveden vredil in kak domoljub založil. Nasvetovala sestava je pa v istini potrebna, in naj se pospeši na korist in čast našemu domačemu rokodelstvu. Vredn.

kreditu za pomorstvo in dalje o potrebah za vojno. Pri seji sta bila: državni vojni minister grof Bylandt-Rheidt in admiral baron Pöck. Grof Coronini je poročal o prevdanku za pomorstvo, povdarjaje njega važnost in potrebo, preskrbeti mu vsega, kar tehnika ponuja, da bode vredno zastopalo veldržavo Avstro-Ogersko, in nasvetuje, da bi se nastavki sprejeli po nasvetu vladinim; vendar je bilo pri nekterih naslovih nekoliko odbitega ali se je nekaj manj nasvetovalo. Vsega skupaj so črtali le 22.500 gold. Lastnih dohodkov so dokazali skupaj 100.000 gold., kar je bilo sprejeto. Pri posvetovanji o izrednih potrebščinah so privolili za vodopisni (hidrografski) urad 9320 gold. Nastavek za popravo poslopja poveljništva pomorskega arsenala za l. 1884 12.000 gold. ni bil sprejet. Drugi naslovi izvanrednih potrebščin so bili sprejeti. — Pri neknadnem kreditu za redne potrebščine pomorstva l. 1883 so črtali 20.000 glđ. pri naslovu: „Plača in obleka, tako da svota naknadnega kredita znaša sedaj 239.696 gold. Posvetovali so se potem o potrebščinah za vojno. Vojni odsek ogerske delegacije je imel v ponedeljek 5. t. m. sejo, v kateri je poveril odsekovo poročilo, ktero je bil predložil Rakovsky.

Praga se je z Višegradom 4. novembra slovesno združila. Župan Černy je v slovesnih besedah omenil, da je Praga ponosna na to, da se združi z mestom, kjer so česki kralji vladali, kjer se je českega naroda pravo začelo in besede Libuše se bodo spolnile: „Videla sem mesto, čegar slava sega do neba!“ Potem je bila v tujniški cerkvi slovesna služba božja.

Kraljevi komisar **Ramberg** je prišel iz Budapešte v Zagreb in je zopet prevzel svoje poslovanje.

Na **Ogerskem** so ljudje zopet silno razburjeni, ker se na nove volitve komitatnih uradnikov pripravljajo. V širjem pomenu besede so te volitve nekaka predigra državnozbornskih volitev, ki se bodo drugo leto pričele.

Gnjilost ogerskih razmer ni tako sijajno dokazala skor nobena stvar, nego tisto sleparstvo z domoljubjem zaradi Csangov. Najgorečnejših nabiralec je bil nekov Bela Harsányfaloy, a nabranih denarjev ni rabil za Csangose, marveč za-se. Sleparstvu so prišli na dan, in nesebičen nabiratelj ni bil Bela Harsányfaloy, marveč klativitez Ferdinand Holländer, ki je bil poslednji v Velikem Varadinu zarad goljufije leto in dan zaprt. Sleparja so prijeli, ker pa v občini Fura v komitatu Sabolskem ni bilo ječe, so ga pripeljali v drugo stanovanje, od tam ga je noč vzela.

Reka dobila je novega deželnega poglavarja v osebi grofa Avgusta Zichya. Ne več, ko 30 let star, je grof visoko izobražen, doktor prava in osobito v zemljepisji strokovnjak. Potoval je po Kitaju, Japanu, Indiji, Sibiriji in drugod. Oče njegov je bil svoje dni avstrijski poslanec na carigraskem dvoru, brat njegov pa pred grofom Szaparyjem deželni poglavar na Reki. Madjarski položaj na Reki je jako kritičen. Edino pomorsko mesto, ki ga „magyar orszag“ ima in ktero njeguje, kakor mati svojega prvorojenca, noče nič o Madjarih slišati. Ko so hoteli v šole vpeljati madjarski jezik, kakor predmet, zavrnil jih je reški mestni zastop. Reka ima namreč poleg madjarskega gubernatorja tudi še hrvaško narodno vladu, ktere naloga je in mora ostati, da Reka svoj slovanški značaj ohrani.

Vnanje države.

Upor v Zajčaru na Srbskem vnel se je zaradi pobiranja orožja. Vže pred skupščino, kakor smo poročali, je bilo zaukazano, orožje dosedanjih vojaški milici pobrati in ga v kraljeve orožnice spraviti. Ker so bili pa takrat duhovi po mestih, kakor po deželi silno razburjeni, je vlada odjenjala in pobiranje na ugodnejši čas preložila; sedanje vreme zdelo se ji je ugodno za izvrševanje. Do sedaj je imel namreč vsak Srbin vse svoje orožje, kar ga v boji potrebuje, doma pri sebi, ker je bil vsak rezervist. Nova vojaška postava pa to drugače ukazuje. Povsod so se kmetje branili orožje od-

dajati, in so rekli, da brez njega ne morejo živeti, ker ga imajo za lastno obrambo. Kjer je gosposka z lepo poskusila, je vse le pri razgovarjanji ostalo, kjer so pa strogo postopali, zadeli so na javen upor.

Na **Srbskem** je jabelko notranjega razpora dozorelo in le še malega vetra potrebuje, da odpade in bode narod po njem planil. Revolucija je pred durmi, kajti, kakor smo že omenili, ukazala je vlada za zajčarski okraj obsedni stan in za okraj Crnoreka pa naglo sodbo, kar je ondošnje kmete tako razkačilo, da so posedli sotesko pri Čestibrodici in pa vrh pri Lukovem, da zabranijo vojakov prihod. Častnikom in podčastnikom nakazal je kralj za celi čas obsednega stana dvojno plačo, kmetom pa, da morajo vojake na lastne stroške preživiti. V Belgradu opustil se je svobodni tisek in vpeljala cenzura, prepovedalo se je narodno pravo zbirališče in zadrug. Kar se svobodnega tiska tiče, tukaj le omenimo, da naša tiskovna svoboda proti srbski še senca ni! Od leta 1881 počenši pa do danes pisale so srbske novine radikalne in socijalne, t. j. ondašnje delavniške stranke, kar jim je v glavo padlo. O Bogu in kralji govorile so tako zaničljivo in bogokletno, da so človeku lasje po koncu stopili čitajočemu dotične članke. „Borba“ vprašala je mnogokrat kralja, kojega je ljudskega oskrbnika imenovala, kdo mu je dal pravico, da se predrzne „po božji milosti“ imenovati, in če je on, zakaj bi drugi Srbi to ne bili, ki so ravno toliko za osvobodjenje naroda trpeli, kakor Obrenoviči, če ne več. In to je še najmanjša nespodobnost, koje je srbska delavniška stranka kralju nasproti zakrivila. Ko je leta 1881 spomladi okoli velike noči po Srbiji slana češplje pobrala, se „Borba“ zopet ni sramovala bogokletnega članka, v katerem pravi: „Če je to pravi Bog, s katerim ljudstvo dan na dan slepiti, sedaj naj se pokaže! Ako bodo češplje v drugič evesti jele in v jeseni sad rodile, hočemo tudi mi vanj verovati.“ V očigled take zlorabe tiskovne svobode moramo srbskemu ministerstvu le čestitati, da jo je omejilo ali suspendiralo, in jako obžalujemo, da se to že ni poprej zgodilo. Srbi so čez noč prosti postali, in vlada jim je v prvi navdušenosti podelila pravice, za kakoršne narod še ni dozorel in od tod zloraba. Vse pa sedaj tam doli na to kaže, da je državna prekucija pred durmi in brž ko ne Obrenovičevi dinastiji zadnje ure teko. Nikakor ni brez pomena, da se je Peter Karadjordjevič ravno letos na Črnigori ženil.

Bolgarsko. Iz Petrograda ima priti v Sofijo pobočni adjutant cesarja Aleksandra III., obrist Kaulbars, da se bode s knezom pogajal zarad vojne. — Knez baje pri zadnjih ukazih zarad bolgarskega vojnega ministerstva ni hotel komu kljubovati, obristar Rödiger je bil odpuščen, ker se je nedostojno vedel proti knezu. Vojaški minister bode stalno postal tak, ki bode caru in knezu všeč, začasno je sedaj Kotelnikow. Na Bolgarskem sedaj pred vsem gledajo na to, da bodo vsi, ki služijo v vojni, dobivali povelja le od deželnega kneza, da ne bodo služili sebičnim namenom in deželo vznemirjali. Bolgarom, ki služijo v ruski vojski, se je naznanilo, da naj bodo pripravljeni domu vrniti se, ako dobe v drugič telegram, ker se mora misliti na nadomestitev, ako bodo ruski častniki domov poklicani; da bi morali ruski častniki bolgarsko vojno zapustiti, baje ni resnično. Bolgarska vlada misli, da se bode dala pogodba skleniti, ki bi na Ruskem in Bolgarskem ugaljala; zelo močno pa je želeli, da bi se taki ljudje ne poslušali niti prašali za svet, ki ne gledajo ne na korist Rusije, niti Bolgarske, ktere vodi le čuvstvo razžaljenega samoljubja. Po domače povedano se to pravi: na Bolgarskem so zapovedovali posrednje ali neposrednje ruski častniki, Bolgari so se jih naveličali, radi bi se jih znebili, vprašanje pa nastane, kaj poréne na to ruski car, ki je Bolgarsko osvobodil. Bolgarskemu knezu se godi, kakor vselej takemu, ki je po zaslužnji drugega kaj dobil, sedaj bi pa sam rad kaj veljal — —. No, če more, zakaj ne?

Albanci iz Albanije, Macedonije in Epira vložili so menda velesilam prošnjo, ker zahtevajo, da bi se odtrgali od Turške in priklopili

k Grški. Koliko je na tem resnice, pokazala bode bodočnost.

Nemška bode pomnožila svoje topništvo samo iz tega vzroka, da se svetovni mir bolj podpre.

Ruski državnik Giers se bo ob priložnosti svojega potovanja na Francosko tudi po več dni na Dunaji in v Berlinu mudil.

V **Parizu** je govor našega državnika grofa Kalnokija gledé otvorjenja delegacij napravil najboljši utis in ga Francozi hvalijo.

Francoska vlada imenovala je svoji 8 do 9000 močni vojski v Tonkinu generala Millota za vrhovnega poveljnika, ki ima pa toliko roke zvezane, da se mora za vsako podjetje poprej z admiralom Courbetom in civilnim komisarjem Harmandom pomeniti. General Millot je jako trden republikanec in osebno prijatelj bivšega vojnega ministra Thibaudina.

General Bouët, bivši zapovednik v Tonkinu, pravi, da se francoska vlada ne sme nikakor novih žrtev bati, ako hoče v Tonkinu trdna tla pod noge dobiti. Najmanj 10.000 mož in to konjиков bo potreba, če bodo hoteli uspešno prodirati, kajti on ceni zbrane Kitajce na severozapadu od Tonkina na 10.000; dobro oboroženi in po nemškem načinu so ti ljudje izvežbani. Umejo tudi jako spretno šance staviti, za kojimi se izvrstno bojujejo. Iz vsega postopanja njihovega, še bolj pa iz načina, kako se vtrdujejo, spoznal je general, da morajo zapovedniki in višji kitajskih v Tonkinu zbranih vojakov nemški častniki biti.

Rusija ima svoje nihiliste, Velika Britanija svoje fenirje, ki imajo gnjezo na **Irskem**. Zakletev njihova pokazala se je uni teden v strašni luči v Londonu. Drug čin, ki gre tudi na njihov račun, je veliki požar v Woolwiški orožnici. Govori se pa še o bodočih vže pripravljenih napadih na varnost človeškega življenja in imetja. Vzrok temu zavratnemu napadanju je angleško samoljubno in mnogo-krat oderuško postopanje napram Ircem. Fenirji dali so si nalogo z grozovitostjo, najvišjo silo in s strahom in grozo to doseči, kar jim Angleži po božjih in človeških postavah odtegujejo, namreč pravico. Na vsak način so takojšnji izgredi obžalovanja vredni.

Izvirni dopisi.

Iz Metlike, 6. novembra. Danes so se občinski zastopniki metliškega sodnijskega okraja poklonili novemu sodniku, gosp. Žužeku. Prosili so ga, naj bi slovensko uradoval z občinskimi uradi in s posamezniki. G. sodnik je izrekel svoje veselje, videti pred seboj najveljavniše može občin metliškega okraja. Na prošnjo zavoljo slovenskega uradovanja je g. sodnik odgovoril: „To bote gotovo dobivali“. Kako je vse navzoče g. sodnik s takim odgovorom razveselil, si lahko mislite. Mi pa mu hvaležno zakličemo: Slava mu! Bog ga ohrani mnogo let!

Iz Celja, 5. nov. (Važen odlok.) Šolski svet za celjsko okolico je pretečeno leto naznanil okrajnemu šolskemu svetu v Celji, da se pri krajnem šolskem svetu uraduje slovenski in najokrajni šolski svet tudi v prihodnje dopisuje v slovenskem jeziku. Ker se pa nemškoliberalna večina v okrajnem šolskem svetu ni zmenila za želje slovenskega ljudstva ter pošiljala v celjsko okolico vedno nemške dopise, je načelnik krajnega šolskega sveta gosp. Lipovšek na vsak nemški dopis zapisal: ne razumim, ter poslal nemško pismo zopet okrajnemu svetu nazaj ter tirjal slovenske dopise. Po daljnem boju je poslal krajni šolski svet pritožbo v Gradec k deželniemu šolskemu svetu, naj ta ukaže, da bodo gospodje Glantschnigg, Ambrožič, Zottl itd. dopisovali v slovenskem jeziku Slovincem. Preteklo je več mesecev; prva pritožba krajnega šolskega sveta v celjski okolici ni pomagala nič;

napravila se je toraj druga: to je zdalo. Deželni šolski svet je ukazal okrajnemu šolskemu svetu, da naj dopisuje v celjsko občino v slovenskem jeziku, ker slovenska občina ni dolžna sprejemati nemških dopisov. — Žalostno je sicer, da se mora Slovenec na slovenskih tleh še vedno boriti in prositi in beračiti za svoje prirojene pravice; toda možaka značajnost mora zmagati. Naj posnemajo vsi načelniki krajnih šolskih svetov možato postopanje krajnega šolskega sveta v celjski okolici in tudi oni dobijo slednjič svojo pravico. —

Iz Tolminskega, 1. novembra. Pri tukajšnji sodnji je navada, slovensko sestavljene pogodbe nemško vknjiževati in reševati. Na vprašanje, zakaj se tako ravna, se vedno dobi odgovor: — da na višji ukaz. Govori se celó, da so nekteri prosili za rabo slovenskega jezika pri vknjiževanju, pa so bili zavrženi. Naši dosedanja gospodje pri sodnji, čeravno niso pismeno zmožni slovenščine, sicer niso bili slovenščini tako neprijazni, kot naši renegatje; vendar smo radostno pričakovali novega gospoda sodnika, ako ima res toliko sreča do Slovencev in njih jezika, kakor ga hvali nek dopisnik iz njegovega prejšnjega okraja. Pri nas bi imel dosti in mnogo več priložnosti, se takega skazati.

Kdor je čital v št. 219 „Slov. Naroda“ pomirljivi dopis gospoda Gr. Tolmincem, se utegne nadjati, da si bode kdo prizadeval v tem smislu delovati ali — kakor se tu pravi — vtikati. Pa kar slovenski časniki pišejo, na to se malo pazi, če tudi je še tako pametno, marveč se temu še bolj nasprotuje. Tako se je zgodilo tudi Gr. dopisu. Gosp. D. je djal, da od tožbe proti „Soči“ ne more odstopiti, ker tú gre za čast Tolmincev in — basta. Drugi pa so rekli: — Amen. In tako ostane. Da bi si pa gosp. D. premislil, tega tudi ni upati, ker je že prej strastno na to delal, da bi „Soči“ kolikor mogoče nagajal, in mu je ta slučaj le dobro došla prilika, da bi se po svoji želji raznosil.

V dan 28. okt. je imelo občinsko starestinstvo sejo, pri kateri se je sklenilo, tožbo proti „Soči“ nadaljevati. Dvomljivo je, da so pri tem tudi razpravljali, kako bi bilo potem, če pri tožbi zapadejo. Znabiti se, kakor po navadi, zanašajo, da jim bodo stroški „šenkani“!

Domače novice.

(Zaplenjen) je bil včerajšnji „Slovenec“ zavoljo prvega članka „Nasprotja“, v katerem so se razpravljale zadeve po Hrvaškem, Oger-skem, Nemškem itd.

(„Društvo za pospeh gibanja tujcev na Kranjskem“) se je ustanovilo v Ljubljani in imelo preteklo nedeljo na „rotovži“ svojo sejo. V izvrševalni odbor voljeni so bili gg.: Deželni odbornik O. Detela, Fr. Doberlet, železnični predstojnik G. Habit, dr. Keesbacher, dr. Kapler, stavbeni svetnik Fr. Potočnik in dr. J. Tavčar. Naloga temu društvu bo menda, olajševati tujcem pri nas bivanje in občevanje.

(Umrl) in včeraj popoldne pokopan je bil telegrafični uradnik Fr. Remee, rojen v Rupih na Gorenjskem, po daljnem bolehanju. Znan je bil kot prevoditelj več ruskih spisov.

(Čitalnica v Šiški) priredi na Martinovo nedeljo, 11. nov., v prostorih Koslerjeve pivarne besedo s plesom in „bazarom“. Spored: 1. P. Angel. Hribar — „Brambovska“, možki zbor s spremljevanjem godbe. 2. F. S. Vilhar — „Bledi mesec“, mešani zbor. 3. „Narodu“, de-

klamuje gospica Zor-ova. 4. A. Förster — „Kitica slovenskih narodnih pesmi“, mešani zbor. 5. Dr. G. Ipavec — „Slovenec sem!“, možki zbor. 6. F. S. Vilhar — „Domovini“, mešani zbor. „Eno uro doktor“, burka v enem dejanji; poslovenil J. Aléšovec. Začetek ob 7. uri zvečer. Častiti društveniki so vstopnine prosti; neudje plačajo 20 kr. V „bazaru“ za-more vsakdo kupiti, kar mu drago.

(Koncert Ondržičkov) bode jutri v četrtek, 8. novembra, zvečer ob 7. uri v deželni redutni dvorani s prijaznim sodelovanjem gospice Klementine Eberhartove in gosp. Josipa Zöhrerja.

(Predrzen napad.) Ko so v pondeljek zvečer vsi duhovniki trnovskega farova v Ljubljani sedeli pri večerji in je kuharica pospravljala po župnikovi sobi, stopi neki neznan človek v sobo in dekle vpraša, kje so gospodje. Ko mu odgovori, da so pri večerji, ji podá nek list rekoč, naj ga nese župniku, da ga podpiše. Kuharica odgovori, da naj gre iz sobe ven, ker ga ne sme samega notri pustiti. Na te besede se neznani v njo zažene, jo sune z nožem v prsi, da ona pade in pri tem z bližnje mize zbije na tla svetilnico, s petrolejem napolnjeno. Svetilnica se razbije, kamneno olje se razlije po ranjeni dekli, začne goreti in vname se tudi obleka. Na silno upitje prileté gospodje iz jedilnice, najdejo kuharico gorečo na tleh ležati in vso v krvi. Napadnika ni bilo nikjer več. Komaj pogasé gorečo obleko. Nevarno ranjeno dekle previdijo s ssv. zakramenti, in jo na to odpeljejo v bolnišnico. Rana je huda, in tudi ožgana je sirota tako, da bo težko težko ostala pri življenji. Po izjavi ranjene bil je napadnik kakih 25 let star, srednje velikosti in imel je brke. — Človek bi vprašal, kako je to mogoče v Ljubljani? Ali povedano naj bo, da po ljubljanskih žganjarijah je najti dokaj junakov, za tako zločinstvo sposobnih, ki po hišah beračijo, da si dobé soldov za pijačo. Menimo pa, da bi tudi v Ljubljani ne bilo nemogoče, kar je skoraj po vseh večih mestih Evrope vže vpeljano: domoče siromake doma preživeti in potem vsako beračenje po hišah in ulicah odpraviti, zraven pa pozorno oko imeti na žganjarske junake.

Razne reči.

— † Preč. o. Friderik Hoenigmann, prejšnji izvrstni provincijal sv. Križa, je 2. t. m. umrl na Kostanjevici pri Gorici. R. I. P.!

— Na dunajski univerzi se bodo menda vpeljali izkazovalni listki za vseučilišnike, da se bode reportérski židovski sodrgi enkrat za vselej tija pot zaprečila. Listki se bodo že v osmih dneh med dijake razdelili.

— Električna razstava na Dunaji se je zopet zatvorila. Ne še popolnoma tri mesece je tega, bilo je v prvi polovici meseca avgusta, ko jo je cesarjevič Rudolf slovesno odprl z besedami: „Morje svitlobe žari naj se iz tega mesta, in nov napredek stopi naj med svet“, ter je ob enem pokroviteljstvo razstave prevzel. Električna razstava odprla je strmečemu svetu čuda, o katerih si svoje dni veleumi še mislili niso. Davno gojene nade spolnile so se fizikom in mehanikom v mnogo večji meri, kakor so se sami nadejali. Skrivne in silne moči elektrike povezane in vklenjene so v človeških rokah na razpolaganje tovarnam, prometu, razsvitljavi in zdravnikom. Basen pripoveduje o Prometeju, da je iz solnea ognja ukradel, ter ga na zemljo prinesel: Franklin spravi se je nad strašno moč nebeško, nad žarni blisk, ter mu po strelvodu pot predpisal; naši tehniko so pa to nebeško silo vkle-nili v stroje in jo prisilili, da človeku služi

mesto konja, ker mu vozove vlači, mesto olja ali plina, ker mu temno noč razsvetljuje in mesto neznatnih mazil, ker mu trganje ozdravlja. Kje je na svetu še kaka druga reč, ki bi za toliko raznovrstnih opravil sposobna bila in vrh tega pa še iz kraja v kraj govorila in pisma pisala? — V nedeljo 4. novembra obiskal je cesarjevič s svojo prevzvišeno soprogo poslednjič razstavo, ter načelnike in drugo višje osebje pozdravil, rekoč: „Delo, katero smo tukaj pričeli, smo dokončali in brez pretiranja lahko rečemo, da je naše najpogumnejše misli daleč preseglo. Silno mnogo smo dosegli. Odprli smo obrtniji novo, do sedaj še malo znano polje in delali smo za bodočnost. Tu so združeni za blagor ljudstva vedno vneti mestjani, duševno plemstvo, umetniki in pisatelji naše domovine, osobito pa dunajskega mesta. Vsem se za skupno delovanje danes najtoplejše zahvalim. Ponosni smo na to, da so tudi ptuje nam prijazne države svoje najslavnejše može semkaj poslale. Hvaležno se spominjamo velikega ljudstva, ki je dan na dan te kraje obiskovalo in s tem našemu prizadevanju najlepše spričevalo dalo in s tem dokazalo, da so mu neumorna prizadevanja na naprednjakem, kulturnem in znanstvenem polju vedno pri sreči. Lahko se nam je ločiti še zavestjo, da smo nalogo častno končali in naše najlepše plačilo bodi nam prepričanje, da smo dobro delo storili.“

— Nadvojvoda Ivan zbral je 4. nov. zvečer na Dunaji v vojaški kazini častnike 25. divizije, ter jim je o vojaški izgoji izvrstno govoril. Mi ves ta govor, ki duševno izgojo vojaka razpravlja, toplo priporočamo vsem tistim, ki imajo s to rečjo opraviti, da se prepričajo, da ni samo naše prepričanje, temveč da je to izvirna ideja presvitlega cesarja in njegove hiše, da se z vojakom mora lepo ravnati, ne pa ga po obrazu biti, ga v gležnje z ного suvati, ako nerodni novak takoj prav nog ne postavi, ali pa ga s puškinim kopitom v hrbet butati, kakor so rimljanski ovni nekdanj sovražno zidovje naskakovali. Lepa beseda lepo mesto najde!

— Nesreče na morju se od dne do dne množijo. Iz Plymoutha se poroča, da sta parnika „Motingbill“ in „Eugenie“ v kanalu La Manche trčila in se oba poškodovala.

— Ruska himna doživela bo svojo 50. letnico na 11. dan decembra. Skladatelj ji je Aleksej Fedorovič Lwow. Car povrnil se je iz svojega potovanja preko Avstrije in Nemške domov, ko so mu jo za sprejem pripravili in mu je bila tako všeč, da je skladatelju zlato z biseri ozaljšano tobačnico podaril in zapovedal, da se besede „Bože cara hrani“ v družinski grb Lwowe družine uverstijo.

Telegrami „Slovenca“.

Trst, 5. nov. Tukaj djali so pod ključ urednika „irredentovskega“ lista „Independente“ g. Zampieri-ja zaradi članka „la Marinella“, v katerem je državno pravdnistvo hudodelstvo javnega nasilstva po § 65 lit. a. zasledilo. Preiskali so vse prostore po vredništvu, po administraciji in po vrednikovem stanovanju, da bi bili dobili rokopis. Tako je pravo postopanje za Trst. Ni še mesec dni, od kar so spravili prvega vrednika, Jurčiča in sedaj je že drugi na vrsti. Pereat sequens! Naposled se bodo irredentariji že prepričali, da jim v Trstu pri količkaj resni volji avstrijskih oblastnij ni tal za njihove namene.

Dunaj, 5. nov. Proračunski odsek državnoborske delegacije pritrdil je, črtavši neznatne zneske, redni in izvanredni proračun za mornarstvo. Pri razpravi o navadni vojni potrebščini izrekel je vojni minister, da se zdaj ne namerava pomnožiti bojno topništvo; po-

množiti pa se mora trdnjavsko topništvo, vendar ne bo treba pomnožiti števila novincev.

Dunaj, 6. nov. Listi razpravljajo po radikalnem, panslavističnem (občeslovan-skem) rovanji provzročeno gibanje na Srbskem ter popolnem odobravajo to, da vlada napenja vso svojo moč, da bi zatrla pretečo uporno ustajo, povdarjajo pa, da dušenje punta ne sme premeniti se v boj zoper svobodo, in svare pred absolutizmom. Po poročilih „Presse“ je nemirnost do zdaj le v nekterih krajih, po drugih krajih Srbije pa da je popolen mir.

Dunaj, 6. novembra. Štirih udov odsek ogerske delegacije sprejel je okupacijski (posedni) kredit. Minister Kallay dal je obširna in radovoljno sprejeta pojasnila o razmerah v Bosni in Hercegovini. On upa, da bo mogoče tamošnje vojno število še znižati, ker se več del pobeglih Hercegovincev svojevoljno povrača in podaja in se tudi nabiranje vojaških novincev vrši mirno ter se razvija žandarstvo. — Minister povdarja, da davki mirno dohajajo, da ima gozdarstvo veliko upanja do boljšega, če se denarne moči cesarstva obrnejo v ono deželo, omenja, da se dohodki od tabaka in soli povišujejo, in govori za izdelanje železnice ozkega tira od Save do Adrije za povzdigo veliko obetajoče rudninske obrtnije. Dalje povdarja še po dejanjih dokazano prizadevanje vlade, da bi se varovala ravnopravnost raznih veroizpovedovanj, vsem kazala se enaka dobrovoljnost in naklonjenost, ter sklene kazaje na dne 1. novembra uvedeni novi pravdni red, ki se je v deželi radovoljno sprejel.

Belgrad, 6. novembra. Tukaj se čuje, da so se včeraj v soteski pri Čestibrodci uporniki z vojaki sprijeli in so se vojaki morali umakniti. Boj se je danes zopet pričel in sta se dva batalijona ustašem nasproti postavila. Ustaja se širi od iztoka proti središču in jugu. Okrožja Paračin, v središču Srbije, Banja, južno od Paračina in Zajčarja so uporna. V Aleksincu potrgane so brzozjavne žice in se je nadjati, da se bo upor tudi proti jugozapadu širil. Na bosanski krajini so posebno mesto Užice k upor nagnjene.

Rim, 6. novembra. Državniki Nicotera, Baccarini, Zanardelli in Cairoli so se sporazumeli in napravijo 20. t. m. v Neapolju banket, kterege se bode vsa levica vdeležila. Vsi so ene misli, da se je treba sedanje zunanje politike z vso silo okleniti, le Crispi se brani priti, ako se mu že naprej ne obljubi, da se ne bode nič proti njegovim načelom obravnavalo. Cairoli se bo tudi na svoj protiirredentovski govor od leta 1880 skliceval.

Berolin, 5. nov. Časnik „Kreuzzeitung“ pravi, da pomeni vselej kaj vselega, kedar pride cesarjevič Rudolf v Berolin na obiskovanje; prvi pot pa da skaže avstrijska cesarjevična Berolinu čast obiskovanja, časnik „Krzztg.“ ji toraj kliče prisrčno „dobro došla!“ —

Pri slovesnem obedu na čast cesarjeviču in cesarjevični napravil jima je cesar napitnico ter rekel, da se veseli, da mu je prvokrat dano, pozdraviti cesarjevično v Berolinu, le žal mu je, da tudi cesarica ne more biti deležna časti, pozdraviti cesarjevično tu. — Cesar je trčil z obema.

Roubaix, 6. nov. Zvečer je bil v tovarni požar, razpočil se je bencin, mrtvih 10, ranjenih 20 ljudi.

Dunajska borza.

6. novembra.

Papirna renta po 100 gld.	78 gl. 60	kr.
Sreberna „ „ „ „	79 „ 55	„
4% avstr. zlata „ „ „ „	98 „ 65	„
Papirna renta, davka prosta	93 „ 40	„
Ogerska zlata renta 6%	119 „ 70	„
„ „ 4%	86 „ 60	„
„ „ papirna renta 5%	85 „ 20	„
Kreditne akeije	160 gld. 277 „ 10	„
Akeije anglo-avstr. banke	120 gld. 106 „ —	„
„ avstr.-ogerske banke	838 „ —	„
„ Länderbanks	107 „ 70	„
„ avstr.-oger. Lloyd v Trstu	629 „ —	„
„ državne železnice	313 „ 10	„
„ Tramway-društva velj. 170 gl.	218 „ 20	„
4% državne srečke iz l. 1854	250 gl. 119 „ 50	„
4% „ „ „ „ 1860	500 „ 131 „ 80	„
Državne srečke iz l. 1864	100 „ 169 „ —	„
„ „ „ „ 1864	50 „ 168 „ —	„
Kreditne srečke	100 „ 168 „ 75	„
Ljubljanske srečke	20 „ 23 „ —	„
Rudolfove srečke	10 „ 19 „ 25	„
Prior. oblig. Elizabetine zap. železnice	103 „ —	„
„ Ferdinandove sev.	104 „ 75	„
5% štajarske zemljišč. odvez. obligac.	104 „ —	„
London	120 „ 35	„
Srebro	— „ —	„
Ces. cekini	5 „ 71	„
Francoski napoleond.	9 „ 56 1/2	„
Nemške marke	59 „ 05	„

Dr. Dominkuš-eva svečanost v Mariboru,

ktera se je bila odložila zaradi smrti njegove matere, se bo vršila v nedeljo 11. t. m. Banketa se bodo udeležile, kakor samo ob sebi umljivo, tudi dame. Začetek svečanosti ob 7. uri zvečer.

Odbor slov. čitalnice.

Trboveljska družba za premogokop.

Dajemo si čast vljudno naznanjati ljubljanskim p. n. naročevalcem na premog naših štajarsko-kranskih premogovih jam Trbovlje, Zagorje in Hrastnik, da hočemo tudi zana-prej kakor doslej vzdrževati neposreden promet s svojimi ljubljanskimi naročevalci ter da smo vse potrebno preskrbeli, da se bodo naročila, ki se naj pošiljajo našemu trgovinskemu vodstvu na Dunaj, v naših premogovih jamah vedno točno in zadovoljivo izvrševala. (1)

Komercialno vodstvo.

Naznanilo.

Usojam si naznanjati p. n. občinstvu, da sem odprl danes, 3. novembra, v svoji hiši

v Kranji na velikem trgu št. 3

gostilno.

Potrudil se bodem gostom z dobro jedjo in pijačo postreči.

V Kranji, 3. novembra 1883.

(1) Peter Mayr jun.